

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande över remiss avseende Riksantikvarieämbetets rapport om Farokonventionen - Europarådets ramkonvention om kulturarvets samhälleliga värde

Redogörelse för ärendet

Riksantikvarieämbetet har på regeringens uppdrag utrett förutsättningarna för och konsekvenserna av en eventuell anslutning till Europarådets Farokonvention.

Länsstyrelsen Västernorrland har getts möjlighet att yttra sig över Riksantikvarieämbetets förslag inför en eventuell ratificering.

Länsstyrelsens synpunkter

Länsstyrelsen ställer sig bakom Riksantikvarieämbetets rekommendation att ratificera Farokonventionen. En ratificering är viktig med anledning av konventionens möjligheter att påverka inriktningen på svensk kulturmiljövård och för att stödja och samverka med andra länder i Europa för att implementera konventionen. Konventionens innehåll och inriktning ligger väl i linje med de kulturpolitiska målen, målen för kulturmiljöverksamheten och svensk, offentlig, kulturmiljöförvaltning. Inriktningen när det gäller kulturmiljöarbetets inverkan på social sammanhållning har ökat under senare tid, men har fortfarande stora utmaningar framför sig. I det sammanhanget är en ratificering viktig för att ytterligare ge kraft till förändringsarbetet.

Farokonventionen har två utgångspunkter: att sätta människan i centrum i kulturarvsarbetet och att lyfta fram kulturarv som en resurs i samhället. Konventionen lyfter fram hur kulturarv hanteras och integreras i pågående samhällsprocesser och siktar längre än att bara hantera ett fysiskt bevarande. Inriktningen stämmer väl överens med svensk offentlig kulturmiljöverksamhet och även med Länsstyrelsen Västernorrlands strategiska inriktning under en lång period tillsammans med andra aktörer i länet.

Inriktningen i Farokonventionen handlar om hur kulturarv kan utgöra en resurs för social och ekonomisk hållbarhet. Detta är också centrala frågor för den offentliga kulturmiljöförvaltningen. Genom en ratificering skulle därför konventionen kunna öka möjligheterna att komma vidare i arbetet även i Sverige. För att skapa genomslag behövs dock en plan för implementering av konventionen. I jämförelse kan nämnas den europeiska landskapskonventionen, där genomslaget i svensk kulturmiljöförvaltning har varit bristfällig och där det också saknas en tydlig plan för hur konventionen ska få genomslag.

Länsstyrelsen delar Riksantikvarieämbetets uppfattning om att det finns ett problematiskt förhållande i konventionen när det gäller förhållandet mellan individens rätt att förhålla sig till och bruka kulturarv och idén om att skapa något de kallar "the common heritage of Europe" - ett gemensamt europeiskt arv. Den senare idén blir problematisk då det kan föra tankarna till ett homogent europeiskt

kulturarv och uppfattningar som istället kan leda till att gränser mellan Europa och resterande omvärld skapas.

Konventionen har ett tydligt fokus på delaktighet och introducerar begreppet "Heritage Communities", vilket syftar till att allmänheten i större utsträckning ska göras delaktig i kulturarvsprocesser. I motsats till Riksantikvarieämbetet anser länsstyrelsen inte att det är stor risk för att ett högt värderat och skyddat kulturarv skulle ersättas med ett mer flyktigt definierat kulturarv. För att nå ett inkluderande kulturarvsarbete där fler människor och perspektiv får plats blir expertens kunskap om historiska och humanistiska perspektiv viktig och behöver inte stå i motsats till allmänhetens intresse och deltagande. För att hantera ett breddat deltagande behöver expertrollen förändras och det blir viktigt att synliggöra och motverka diskriminering i sätten att använda kulturarv. De demokratiska perspektiven behöver ytterligare lyftas fram för att få genomslag i den svenska offentliga kulturmiljöförvaltningen.

Genom att lyfta fram de ekonomiska aspekterna av kulturarv finns såklart risker att obekväma och svåra berättelser hamnar i skymundan. Återigen blir expertrollen och de demokratiska perspektiven viktiga för att nå upp till målen om en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas. Att lyfta fram kulturarv som en resurs kan också bidra till att fler aktörer ser behovet av att vårda och utveckla kulturarv vilket är en viktig pusselbit för att skapa ökad besöksnäring och attraktiva livsmiljöer och på så vis bidra till en positiv samhällsutveckling.

Sten-Olov Altin
länsråd

Anna Molin
antikvarie
Samhällsbyggnadsenheten
Telefon 0611-34 93 33